

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3180/22
17.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, Улица Бирчанинова број 5, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ромчевић, адвокат из Београда, Улица Војислава Илића број 121, ради дуга, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 865/14 од 01.11.2021. године, у седници већа одржаној дана 17.1.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 865/14 од 01.11.2021. године, а жалба туженог **ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Побијаном пресудом Трећег основног суда у Београду П 865/14 од 01.11.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова школовања, исплати износ од 486.148,67 динара са законском затезном каматом почев од 30.3.2011. године па до исплате као и законску затезну камату на износ од 78.914,43 динара почев од 30.3.2011. године до 16.4.2018. године.

Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 273.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени побијајући је због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност ожалбене пресуде у границама законских овлашћења из

члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” број 72/11, 55/14, 78/18 и 18/20), Апелациони суд у Београду оценио је да је жалба туженог неоснована.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно жалбеним наводима туженог побијана пресуда није захваћена ни битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку с обзиром да је изрека пресуде разумљива, непротивречи сама себи нити разлозима пресуде, у пресуди су наведени разлози о свим битним чињеницама који су јасни непротивречни и у складу су са изведеним доказима и утврђеним чињеничним стањем.

Према образложењу побијане пресуде и утврђеном чињеничном стању између Генералштаба Војске Југославије – ВА Београд и туженог као студента 01.9.1996. године закључен Уговор који је за предмет имао школовање туженог у Војно-техничкој академији, Ваздухопловној служби. Чланом 2. уговорено је да се Генералштаб Војске Југославије обавезао да туженом као студенту обезбеди бесплатно школовање, обуку, смештај и услуге у интернату, исхрану, одећу, обућу, школски прибор, уџбенике, здравствену заштиту, трошкове превоза приликом коришћења семестралног и годишњег распуста и месечна новчана примања у износу који одреди СМО. Тужени као студент сагласно члану 3 наведеног уговора обавезао се да школовање заврши у року одређеном прописом Војне академије, да Генералштабу Војске Југославије накнади трошкове школовања у случајевима: а) ако школовање прекине по личном захтеву – молби и д) ако му професионална војна служба престане по захтеву, а у служби не остане онолико времена колико је прописано Законом о Војсци Југославије. Чланом 4 наведеног уговора одређено је да се под трошковима школовања подразумевају сви трошкови из члана 2 уговора, а да се висина трошкова утврђује према ценама и износима новчаних примања који важе на дан отпуштања са школовања односно престанка професионалне војне службе, ревалоризовано на дан исплате у складу са важећим законским прописима.

Наредбом ИНТ.бр.3-15 команданта Ваздухопловног корпуса од 08.11.2002. године, туженом АА, ваздухопловнотехничком потпоручнику престала је професионална војна служба на лични захтев који је поднео дана 22.10.2002. године. У поступку решавања захтева за престанак професионалне војне службе туженом утврђено је да именовани није испунио обавезу служења у војсци по основу школовања (стипендирања, специјализације) па је сагласно одредби члана 70 став 2 Закона о Војсци дужан да надокнади трошкове школовања у ревалоризованом износу, сразмерно неизвршеном делу обавезе, а који трошкови ће се утврдити у посебном поступку.

Тужени је дана 22.10.2002. године потписао изјаву из које произилази да је пристао да накнади трошкове школовања у ВЈ приликом престанка његове професионалне службе сразмерно неизвршеном делу обавезе, да је завршио ВТА смер ваздухопловнотехничке службе у трајању од 5 година и преведен у чин потпоручника дана 29.9.2001. године.

Решењем ВП ... ИНТ.бр.60/14294-5/2002 од 06.3.2003. године произилази да је

тужени АА потпоручник разрешен професионалне војне службе са даном 20.4.2003. године. Решењем ВП ..., ИНТ.бр.60/10867-1 од 17.6.2002. године утврђени су трошкови школовања туженог у износу од 771.867,80 динара због неизвршеног дела обавезе останка на служби у војсци сагласно трошковнику који је специфицирано наведен, а које трошкове је тужени дужан да надокнади војсци због неизвршене уговорне обавезе у једнократном износу најкасније у року од 15 дана од дана пријема решења.

Према налазу и мишљењу комисије судских вештака економско-финансијске струке Јованке Косановић, Љубише Ристића и Божидара Ждраљевића произилази да стварни трошкови школовања туженог на Војно-техничкој академији, које чине исхрана, транспортне услуге за потребе наставе, материјално обезбеђење наставе, бруто плате лица ангажованих у наплати, здравствена заштита, коришћење радне обуће и одеће, коришћење свечане или цивилне одеће и обуће, коришћење спортске опреме, коришћење објеката за наставу, коришћење наставних средстава, коришћење борбених средстава и НБО за потребе наставе, становање и електрична енергија, комуналне услуге, месечна новчана примања и плате, обука за возача моторног возила, обука у смучању, техничко обезбеђење и утрошена муниција, МЕС и арфикације, на дан престанка професионалне војне службе 20.4.2003. године износе укупно 1.059.276,37 динара, којим износом нису обухваћени трошкови прања, хемијског чишћења и берберских услуга. На основу проведених једне године, 6 месеци и 23 дана у професионалној војној служби, тужени је оправдао сразмерни део трошкова у висини од 236.655,79 динара. Обавеза у износу од 1.059.276,37 динара умањује се за трошкове издржавања војника на служењу војног рока у износу од 180.367,88 динара. Када се укупни трошкови школовања у износу од 1.059.276,37 динара умање за износ сразмерног дела трошкова по основу извршене обавезе од стране туженог у професионалној војној служби у износу од 236.655,79 динара и износа трошкова издржавања војника на служењу војног рока у износу од 180.367,88 динара, укупна обавеза туженог на име накнаде трошкова школовања у Војно-техничкој академији тужиоцу износи 642.252,70 динара. Тужени је извршио уплате у укупном износу од 167.047,66 динара на име главног дуга. Када се од износа 642.252,70 динара одбију уплате туженог преостала обавеза за уплату трошкова школовања туженог износиле би 475.205,04 динара. Из изјашњења наведене комисије судских вештака поводом примедби туженог, произилази да је комисија вештака вршила утврђивање висине трошкова школовања у складу са доказима које су обе стране у поступку презентовале а који су садржани у списима предмета и о којима су се стране у поступку изјасниле писмено или усмено а изнети ставови у налазу и мишљењу су од стране комисије вештака једногласно усаглашени и представљају став три вештака економско-финансијске струке.

Према изјашњењу представника комисије судских вештака, судског вештака Јованке Косановић произилази да по основу правилника по коме је вршен обрачун, утврђена је врста трошкова који улазе у обрачун укупних трошкова који представљају трошкове школовања туженог на Војнотехничкој академији. Ради се о стварним трошковима, који реално постоје и који су настали у току школовања а по својој природи они могу бити директни и индиректни из разлога што директни трошкови представљају оне трошкове које је субјект, у конкретном случају тужени лично начинио као и трошкови који су настали по основу коришћења одређене опреме и услуга у периоду који је тужени провео на школовању а који се практично исказују кроз

амортизацију тих средстава. Приликом вештачења комисија је имала у виду периоде у којима је тужени био одсутан и фактички није користио услуге и у том смислу коришћена је документација која постоји у списима предмета те се на основу прегледа присутности и одсутности туженог види да је у школској години 1998-1999 био одсутан 122 дана а што је најдужи период. Новчана примања туженог за реализацију обуке и плате за период од 1996. године до 1999. године дати су на основу доказа у списима, тужени је својим потписом потврдио наведена примања, те је комисија вештака извршила револоризацију истих стопом раста цена на мало до 20.04.2003. године када је туженом престала служба код туженог и у периоду од новембра 1999. године до септембра 2001. године тужени је примио износ од 25.181,16 динара који револоризован до дана 20.04.2003. године износи 38.412,54 динара. У обрачун трошкова, обухваћени су и трошкови полагања возачког испита "В" категорије с обзиром да према подацима тужиоца ту обуку тужени је полагао у току школовања а тужени није доставио доказ – саобраћајну дозволу да је положио "В" категорију пре закључења уговора. Трошкови исхране и смештаја дати су на основу евиденције тужиоца. Што се тиче трошкова интенданске опреме, школског прибора и уџбеника, сврха давања опреме није да је неко узме и задржи за стално, већ да је врати, а у међувремену да је користи и наведено коришћење подразумева накнаду за коришћење односно цену те је вршено упоређивање са тржишним ценама и у том смислу накнаде за коришћење представљају стваран трошак који би се и на тржишту десио.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је прво ценећи истакнути приговор застарелости потраживања закључио да је исти неоснован с обзиром да се у конкретном случају ради о обавези туженог проистекле из уговорног односа са тужиоцем у ком случају се примењује рок застарелости од 10 година који у конкретном случају није протекао.

Применом одредби материјалног права садржаног у члану 38 Закона о војним школама и војним научно-истраживачким установама, члана 69, 70 и 170 Закона о војсци Југославије, првостепени суд је закључио да како је тужени био у обавези да остане у професионалној војној служби код тужиоца до 25.12.2008. године с обзиром да је на школовању био од 01.09.1996. године до 29.09.2001. године а у професионалној војној служби од 29.09.2001. године до 20.04.2003. године, то је тужени коме је професионална војна служба престала на лични захтев, у обавези да тужиоцу надокнади стварне трошкове школовања према налазу и мишљењу комисије судских вештака економско-финансијске струке Јованке Косановић, Љубише Ристића и Божицара Ждралевића а умањене за износе које је тужени исплатио тужиоцу. Како је име трошкова школовања, тужени тужиоцу исплатио износ од 88.133,23 динара дана 28.06.2012. године (77.189,60 динара са законском затезном каматом због доцње у исплати поступајући по пресуди Првог основног суда у Београду П 7127/2011 од 26.03.2012. године) и износ од 78.914,43 динара дана 16.04.2018. године, то је тужени у обавези да тужиоцу на име трошкова школовања исплати износ од 486.148,67 динара.

Даље по закључку првостепеног суда, камата на дуговани износ потраживања трошкова школовања почиње да тече од петнестог дана од дана пријема решења о отпуста те утврђеног потраживања, тј. петнестог дана од дана протекла рока за добровољно извршење, те како у конкретном случају тужилац није доставио доказ да је тужени решење о утврђеном потраживању примио пре подношења тужбе, то је тужени

у обавези да тужиоцу на износ главног дуга исплати законску затезну камату почев од 30.03.2011. године, као дана подношења тужбе па до исплате као и законску затезну камату на измирени део трошкова школовања у износу од 78.914,43 динара који износ је тужилац платио након подношења тужбе и то почев од 30.03.2011. године па до 16.04.2018. године као дана исплате, а све сагласно одредби члана 324 и 277 Закона о облигационим односима.

Апелациони суд налази да је све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд утврдио потпуно и поуздано на основу доказа које је ценио правилном применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. Жалбом туженог чињенично стање није доведено у сумњу нити су у истој истицане нове чињенице, нити предлагани нови докази у смислу члана 372 Закона о парничном поступку и на потпуно и правилно утврђено чињенично стање које је релевантно за одлучивање о тужбеном захтеву, првостепени суд је правилном применом материјалног права одлучио о основаности тужбеног захтева и за своју одлуку дао је јасне, довољне и правилне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд.

Наиме, паушални наводи које тужени истиче у жалби у циљу оспоравања правилности и потпуности чињеничног стања указивањем да је првостепени суд пропустио да цени да је током 1997. па све до 2002. године наступио поремећај у свим сегментима извршавања наставе, да у периоду од 1999. до 2001. године трошкова школовања није ни било, да је у периоду непосредне ратне опасности и током рата (1998-1999. година) тужени са својим родитељима сносио трошкове школовања с обзиром да је 90 % времена био код куће, истицани су и током првостепеног поступка, међутим истима се не доводи у сумњу утврђено чињенично стање с обзиром да су на основу налаза и мишљења као и заједничког изјашњења трочлане комисије судских вештака економско-финансијске струке и изјашњења представника трочлане комисије судских вештака на примедбе туженог које су у основи идентичне и наведеним жалбеним наводима, утврђени стварни тј. реални трошкови школовања туженог а за супротно тужени није доставио релевантне доказе.

Неосновани су жалбени наводи туженог да је првостепени суд непотребно одредио вештачење од стране трочлане комисије судских вештака економско-финансијске струке указујући да комисија при том није ни одговорила на задатак вештачења односно није утврдила стварне тј. реалне трошкове школовања туженог. Наиме, у току првостепеног поступка изведен је доказ вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке Александре Вучетић и комисије судских вештака економско-финансијске струке Душана Орлића и Миланка Ковачевића који су били предмет оцене првостепеног суда и чији налази и мишљења се у битном разликују, то је правилно првостепени суд поступајући сагласно одредби члана 273 став 2 Закона о парничном поступку одредио вештачење од стране трочлане комисије судских вештака економско-финансијске струке, с обзиром да је овлашћење суда да ако се подаци вештака о њиховом налазу битно разликују, или ако је налаз једног или више вештака нејасан, непотпун или у противречности сам са собом или са утврђеним околностима а ти недостаци не могу да се отклоне поновним саслушањем вештака или се појави сумња у правилност датог мишљења да на предлог странке одреди ново вештачење у складу са чланом 271 ЗПП. Сагледавајући овај навод жалбе, становиште је овог суда да

је првостепени суд правилно одлучио када је прихватио налаз и мишљење комисије судских вештака Јованке Косановић, Љубише Ристића и Божидара Ждраљевића у погледу њиховог закључка о стварним трошковима школовања туженог за шта је дао јасне разлоге ценећи да је налаз јасан, прецизан, образложен у погледу реалних трошкова туженог за време школовања узимајући у обзир и трошкове услуга које тужени није користио.

По ставу Апелационог суда, жалбено указивање туженог у циљу оспоравања налаза и мишљења трочлане комисије судских вештака, да је судски вештак Божидар Ждраљевић за време трајања ове парнице био и вештак цензор тужиоца који је упркос противљењу туженог од стране првостепеног суда одређен за члана комисије, не утиче на законитост и правилност побијане одлуке. Ово из разлога а како то произилази из списка предмета, током првостепеног поступка тужени је истакао паушалне тврдње да именовани вештак има посебан уговорни однос са тужиоцем а који наводи су од стране тужиоца оспорени навођењем да држава нема закључене уговоре о радном ангажовању судских вештака па ни о радном ангажовању судског вештака Божидара Ждраљевића, након чега је а како то произилази из садржине записника са главне расправе од 28.10.2019.године тужени оставио суду на оцену одређивање комисијског вештачења.

Правилно је првостепени суд одлучујући о основаности тужбеног захтева тужиоца, ценио да је тужени делимично измирио потраживање тужиоца на име трошкова школовања и то дана 28.06.2012.године у износу од 77.189,60 динара са законском затезном каматом због доцње у исплати (на име главнице и камате укупан износ од 88.133,23 динара) као и исплату извршену дана 16.04.2018.године у износу од 78.914,43 динара, из чега произилази да су неосновани наводи жалбе туженог да је неурачунавање плаћених износа првостепени суд као трошкове школовања ставио на терет туженом и трошкове који не постоје.

Супротно жалбеним наводима туженог, првостепени суд је дао довољно јасне и аргументоване разлоге за дати закључак о неоснованости истакнутог приговора застарелости потраживања, правилно ценећи да се у конкретном случају ради о обавези туженог проистекле из уговорног односа са тужиоцем у ком случају се примењује рок застарелости од 10 година. Наиме за правилну оцену приговора застарелости од значаја је дефинисање односа из ког је потекло потраживање за које је истакнут приговор застарелости а како је то правилно учинио првостепени суд, то и по ставу другостепеног суда у конкретном спорном материјално-правном односу има се применити општи рок застарелости из члана 371 Закона о облигационим односима који прописује да потраживања застаревају за 10 година ако законом није одређен неки други рок застарелости.

На потпуно и правилно утврђено чињенично стање, правилно је првостепени суд применио материјално право садржано у одредбама члана 69, 70 и 170 Закона о Војсци Југославије (“Службени лист СРЈ” бр.43/94, 44/99, 74/99 3/2002 важећег у време закључења уговора о школовању у Војној академији од 01.09.1996.године), закључивши да је тужени у обавези да тужиоцу на основу стварних трошкова школовања, тј. реално учињених трошкова школовања на терет буџетских средстава државе исплати износе ближе наведене у ставу првом изреке побијане пресуде.

Наиме, у складу са одредбама Закона о Војсци Југославије, те Правилника о утврђивању трошкова школовања, стипендирања или специјализације лица која су се школовала на терет средстава којима располаже Војска Југославије (“Службени војни лист” бр.6/98) и Упутства о методологији утврђивања трошкова школовања и цена за обрачун и трошкова и поступку наплате укупних трошкова школовања (“Службени војни лист бр.17/02 и 29/04), трошкови школовања сматрају се трошкови настали у току школовања лица за потребе војске који су извршени на терет средстава којима војска располаже. Како је туженом професионална војна служба престала на лични захтев 20.04.2003.године уместо да у активној војној служби проведе до 25.12.2008. године, сагласно својој обавези из члана 69 Закона о Војсци Југославије важећег у време закључења наведеног уговора, то је тужени у обавези да тужиоцу накнади стварне трошкове школовања односно трошкове који су учињени за потребе школовања туженог на терет буџетских средстава у износу који је правилно утврђен по основу налаза и мишљења трочлане комисије судских вештака са законском затезном каматом сагласно члану 324 и 277 Закона о облигационим односима а како је то правилно закључио првостепени суд .

Приликом одлучивања о законитости и правилности побијане пресуде, другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе туженог али их није посебно образлагао, сагласно одредби члана 396 став 1 и 2 Закона о парничном поступку с обзиром да не могу довести до другачије одлуке у овој парници.

Потврђено је и решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке побијане пресуде с обзиром да је донето правилном применом одредби члана 150, 153, 154, 162 и 163 Закона о парничном поступку и првостепени суд је тужиоцу признао само трошкове који су били нужни и оправдани за вођење поступка правилном применом Адвокатске тарифе важеће у време доношења првостепене одлуке те је правилном применом одредби члана 277 став 1 и 324 став 1 Закона о парничном поступку на досуђене трошкове парничног поступка тужиоцу признао и законску затезну камату од дана извршности одлуке до исплате.

Из изнетих разлога, применом одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11 ... 18/20) одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић